

अथालङ्घासनमानि

भेदकातिशयोक्तिः	६८
भान्तापङ्कुतिः	६९
भान्तिमान्	७०
मालादीपकं	७१
मिथ्याध्यवसितिः	७२
मीलितं	७३
मुद्रा	७४
यथासंख्य	७५
यमकं	७६
युक्तिः	७७
रत्नावली	७८
रूपकं	७९
तत् दिविधं। अभेदरूपकं। तादृप्यरूपकम्।	
तत्त्वं समन्युनाधिकाकथनदारा प्रवेकं चिविधं।	
समाभेदरूपकं। न्यूनाभेदरूपकं। अधिकाभेद-रूपकं। समतादृप्यरूपकं। न्यूनतादृप्यरूपकं।	
अधिकतादृप्यरूपकं। इतेव षड्विधं।	
रूपकातिश्योक्तिः	८०
ललितं	८१
लुप्तोपमा	८२
सा चायधा। वाचकलुप्ता। धर्मलुप्ता। उपमान-लुप्ता। धर्मवाचकलुप्ता। वाचकोपमेयलुप्ता।	
वाचकोपमानलुप्ता। धर्मोपमानलुप्ता। धर्मो-पमानवाचकलुप्ता।	
लेशः	८३
लोकोक्तिः	८४
वक्रोक्तिः	८५
विकल्पः	८६
विकसरः	८७
विचित्रं	८८
विधिः	८९
विनोक्तिः	९०
लक्षणभेदेन सा दिविधा।	
विभावना	९१
अस्या लक्षणगुणाहरणानि च षट्।	
विरोधः	९२
स दशधा।	

तत्त्वद्वेषानि

“भेदकातिशयोक्तिः स्यात् तस्यैवान्यत्वकल्पनं” । ६८
“भान्तापङ्कुतिरन्यस्य गुणायां भान्तिवारणे” । ६९
“स्यात् सृतिर्भान्तिसन्देहस्तदङ्गालङ्गुतिव्ययं” । ७०
“दीपकैकावलीयोगान्मालादीपकमुच्यते” । ७१
“किञ्चिन्मिथ्यालिङ्गार्थाद्यं मिथ्यार्थान्तरकल्पनं” । ७२
“मीलितं यदि सादृश्याङ्गेद एव न दृश्यते” । ७३
“दृष्ट्यार्थस्त्वनं सुद्रा प्रकारार्थपैः पदैः” । ७४
“यथासंख्यं क्रमेणैव क्रमिकाणां समन्वयः” । ७५
“सर्वर्थे पृथगर्थायाः स्वरूपाङ्गसंहतेः।
क्रमेण तेनैवादृत्यमकं विनिगद्यते” । ७६
“युक्तिः पराभिसम्भानं क्रियथा मर्मगुप्तये” । ७७
“क्रमिकाप्रकारार्थाणां न्यासं रत्नावलीं तिदुः” । ७८
“विषयभेदतादृप्यरूपनं विषयस्वयत्” ।
“रूपकं तत् चिधाधिक्यन्यूनतानुभयोक्तिभिः” । ७९
“रूपकातिश्योक्तिः स्यात् निगीर्व्याध्यवसानतः” ।
अस्यार्थः। विषयसम्बन्धेन उल्लेखनं विना विषयिवाचकशब्देन यहयां विषयनिरग्रणं तत्पूर्वकं विषयस्य विषयिरूपतया अथवसानं तस्मिन् सति रूपकातिश्योक्तिः” । ८०
“प्रकृते वर्णवाचकार्यप्रतिविम्बस्य वर्णनं” । ८१
“वर्णोपमानधर्माणासुप्रमादाचक्षस्य च।
एवं द्विव्युपादानात् भिन्ना लुप्तोपमायुधा” । ८२
“लेशः स्यादौषगुणयोर्गुणदोषत्वकल्पन” । ८३
“लोकप्रवादानुकृतिं लोकोक्तिरिति कथ्यते” । ८४
“वक्रोक्तिः श्वेषकाङ्क्षामपूर्वार्थप्रकल्पनं” । ८५
“विशेषे तु स्ववलयोक्तिरूपालङ्गुतिर्भान्ता” । ८६
“यस्मिन् विशेषसामान्यविशेषाः स विकसरः” । ८७
“विचित्रं तत्त्वयत्नेत् विपरीतपलेच्छया” । ८८
“सिद्धस्यैव विधानं यत्तामाङ्गिरथलङ्गुति” । ८९
“विनोक्तिः स्यादिना किञ्चित् प्रकृतं हीनमुच्यते।
तत्त्वेत् किञ्चिदिना इत्यन्विनोक्तिः सापि कथ्यते” । ९०
“विमावना विनापि स्यात्वारणं कार्यजन्म चेत्।
हेतुनामसमग्रे कार्योत्पत्तिस्य सा मता।
कार्योत्पत्तिस्य तीया स्यात् सत्यपि प्रतिबन्धके।
अकारणात् कार्यजन्म चतुर्था स्याद्विभावना।
विरुद्धात् कार्यसम्पत्तिरूपाणा काचिदिभावना।
कार्यात् कारणजन्मापि दृष्टा काचिदिभावना” । ९१
“जातिस्तुर्भिर्जीवायैर्युग्मो गुणादिभिस्तिभिः।
क्रियाक्रियाद्वाभ्यां यत् द्रव्यं द्रव्येण वा मिथः।
विश्वद्विभ भासेत विरोधोप्सौ दशाकृतिः” । ९२

तदुदाहरणानि

“अन्यदेवास्य गामीर्यमन्यदैर्यस्व भूपतेः” । ६८
“तापं करोति सोत्कम्पं ज्वरः किञ्चु सखे स्मरः” । ६९
“अयं प्रमत्तो मधुप्रस्त्रमनुखं वेत्ति पङ्कजं” । ७०
“स्मरेण हृदये तस्यात्मन त्वयि कृता स्थितिः” । ७१
“मिथ्याध्यवसितिर्वेश्यां वशयेत् खस्त्रं वहन्” । ७२
“रसो नालक्ति लाक्षायाच्चरणे सहजारणे” । ७३
“नितम्बगुर्वीं तरुणी दृग्युमिपुला च सा” । ७४
“इत्युं मित्रं विपत्तिश्च यज रक्षय भज्यते” । ७५
“नवपलाशपलाशवर्णं पुरःस्फुटपरागपरागतपङ्कजं।
मदुलतान्तसान्तमलोकयत् स सरभिं सुरभिं सु-मनोभरैः” । ७६
“तामालिखन्ति दृष्टान्यां धरुः पौर्यं करेऽलिखत्” । ७७
“चतुरुस्यः परित्वच्याः संवृद्धरूपं महीपते” । ७८
“अयं हि धर्मदिः साक्षादेन दग्धाः एवः क्षणात्।
अयमास्ते विना शम्भस्तार्तीयिकं विलोचनं ॥
शम्भुविवशमवलय स्त्रीकाव तमदृश्वितां ।
अस्या मुखेन्दुना लब्धे नेत्रानन्दे किमिन्दुना ।
साक्षीयमयरा लक्ष्मीरसुधासागरोत्थिता ।
अयं कलङ्गवस्त्रन्द्रिमुखचन्द्रोत्तिरिच्छते” । ७८
पश्य नीलोत्पलदृश्वाद्विः सरन्ति सिताः शरा” । ८०
“ललितं निर्गते नीरे सेतुमेषा चिकीर्वति” । ८१
“तदिहौरीन्दुत्प्रस्त्रास्या कर्पूरन्ती दृष्टोर्मेषम्।
कान्या सर्वधृथ्यन्ती दृष्टा तन्वी रहो मया ॥
यत् त्वयि मेलनं तत्र लाभो मे यज्ञ तद्वतः ।
तदेतत् काकतालीयमवितक्षितसम्बवं” । ८२
“व्याखिलेषु विहङ्गेषु इत्तत्त्वस्त्रद्वारिषः ।
“शुक्र पञ्चवन्यस्ते मधुराणां गिरां पलं” । ८३
‘सहस्र कतिचिन्मासांकीलियत्वा विलोचने” । ८४
“सुश्च मानं दिवं प्राप्तं नेत्रं नान्दी इरान्तिके” । ८५
“स द्यः शिरांसि चापान् वा नमयन्तु महीषुजः” । ८६
“स न जिये महान्तो हि दुर्दृशः सागरा इव” । ८७
“नमन्ति सन्तस्त्वेलोक्यादपि लङ्घुं समुद्रितं” । ८८
“पञ्चमोदन्ते काले कोकिलः कोकिलोऽभवत्” । ८९
“विद्या हृद्यापि सा विद्या विना विनयसम्बद्धं।
विना खलेविभायेषा राजेन्द्र भवतः सभा” । ९०
“अप्तप्राद्वन्द्वे काले कोकिलः कोकिलोऽभवत्” ।
अस्त्रैरतीद्वृक्तिनैर्जग्यति मन्यते ।
नरेन्द्रानेत्रे ते राजन् दशवृत्तिभुजङ्गमः।
शङ्खादीणिनादोऽप्यमुदेति महदङ्गतः ।
शीताङ्गकिरणास्त्वन्वीं इत्तत्त्वसम्बन्धिति तां ।
यशः पयोरशिरभूत् करकल्पतरोत्ताव” । ९१
“तव विरहे मलयमरुद्वावानलः शशिरुचोऽपि श्रोषमणः। हृदयमनितमपि मित्ते नलिनी-दलमपि निदावरविरस्याः ॥ सन्ततमुष्वलासङ्गा-द्वज्जतरमहर्मस्तनाया वृपते । दिवपलीर्णा-